

յայտնած գաղափարներէն սմանք վիճելի բլլան) Տիրուքը այգիին մէջ տիրապետող իր շարքը, յորինած էր քանի մը թատրերգութիւններ, Ամերիկահայ հարմարեցուն, Սխարը շիշ կամ Մարտի փեսան, որոնք յաճախ ներկայացուած են Ամերիկահայ գաղութին մէջ եւ այլուր: Ասոնցմէ գատնան հրատարակած է Պատկերազարդ Հայոց Պատմութիւն մը, երկու հատորով, Գրելու Արուեստը, Գրագիտութիւն (երեք պրակով), գաղութներու նոր սերունդին համար ժողովրդին զիւրամատչելի ոճով մը գրուած՝ աղագային պատմութիւնն ու

մշակոյթը երիտասարդ գաղութահայութեան սիրելի դարձրնելու համար: Ան կ'աշխատակցէր նաեւ ամերիկեան թերթերու, մասնաւորապէս Պոսթընի Գրիսչըն Սայրնս Մօնիթորին, հայ գրականութեան մասին յօդուածներ տալով եւ թարգմանութիւններ Ահարոնեանի, Կ. Չարեանի եւ այլ հայ հեղինակներու բնաթիւէջերու: Արժէքաւոր եւ բեղուն ուժ մըն է որ կը պակասի մենէ այդ վաղաժամ մահով:

Ա. ԶՊԱՆԵԱՆ

ՏՊԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԽՈՐՀ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՑ

Հանդիմով կ'արտագոյն գլխաւոր հասուածները յօդուածի մը գոր Պ. Սուրխաբեան, Խ. Հայաստանի քաղաքականի սօցակահարութեանց ներկայ գտնուելէ յետոյ, հրատարակած է «Խորհրդային Հայաստան» թերթին մէջ:

... Տառնաճակի տօնակատարութիւնը հասարակ տօն չէր, այլ աւելի զուտ ցուցադրում, թէպէտ նեղ սահմաններում, այն հսկայական կազմակերպչական եւ շինարարական աշխատանքի որ տարել է այնպիսի Խորհրդային իշխանութիւնը... Երեւանի եւ առհասարակ Հայաստանի տեղեւոր իմացողի համար նրա այսօրուան շինարարութիւնը դարձել է հաճախուոր: ... Բանտարական մեծ աները, պետական եւ կուլտուրական նորակառույց հիմնարկների շարքերը խորհրդային մեծ քաղաքի տալագան կանխորոշում են իր փայլուն հեռանկարով: ... Եյս անգամ մենք զետեղինք անտանարտական ինտիմատի հսկայ շէնքը, որը մի կողմից աւարտում է, միւս կողմից արդէն պարագմունքները դնում են: Հսկայական կորպուսի ծարտարապետութիւնը կուռ եւ հաստատուն նստուածք է, հաղորդել շէնքին: Ներքին սարքաւորումը (ապարատները, գործիքները, յատուկ բաժանմունքները), վերտեստը Պոսթետոր Մոսկոյի տակով, առաջնակարգ է ամբողջ Խորհ.

Միութեան ծառայարով: Պոսթետորը երեւան գաղաք առաջ եղել է Կազանի անտանարտական ինտիմատում, որը համարում է առաջինը Միութեան մէջ: Երեւանի ինտիմատը, որպէս նոր կառուցուող, պէտք է ունենայ բոլոր առաւելութիւնները հների հանդէպ: Ինտիմատան ուսանողների եւ պրոֆեսորների համար ունի հանրակայարան: Առաջին շրջանաւարտները դուրս են գալու առաջիկայ տարուանից, որոնք ցրուելու են ամբողջ Անգլիկականում:

Մենք ներկայ եղանք ֆիզիքո-տեքնալոգիկ ինտիմատի, նոյնպէս նորակառույց, բացման հանդէպին, որ տեղի ունեցաւ տառնաճակի օրը: Ֆիզիքական մեթոտով բժշկելու բոլոր գործիքները ներկայացնում են գիտութեան վերջին խօսքը: Ինտիմատի նպատակն է ոչ միայն պրակտիկ աշխատանքը Հայաստանի աշխատանքութեան, առաջին հերթին գործարանային եւ հանքային բանարութեան, առողջական վիճակը բարձրացնել, այլ եւ թէրեւտիկ աշխատանքը, այսինքն գիտական-հետազոտական ուսումնասիրութիւնը. ինտիմատան ունենալու է բաժանմունքներ Լենինականում եւ Ալազ-վերում (բանտարական կենտրոններում):

Տառնաճակի նախորդ օրը տեղի ունեցաւ Պետական Թատրոնի հիմնադրէքը, մի շէնք, որն իր

քայլ է ունել զրքի զեղարուեստական ձեւաորձան բնագոտաւում: Այս տեսակէտից աչքի են ընկնում պրոլետարական եւ ուղեկից գրողների վերջերս հրատարակած գործերը:

Յուշահանդէսը հետաքրքրութեան արժանի բազմաթիւ նմուշներ ունէր, բայց այդ ամենի մօտին պէտք է զրուի առանձին առանձին, որն անշուշտ կ'իրագործէ, ծանաղեալը:

Մենք այստեղ պիտի յիշենք որ արուեստի ծիւս բնագոտաների (երաժշտութիւն եւ պար) ցուցարարներ եւս տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր նիստի երեկոյին Կուլտուրական ծան դաշլիւմում: Պետական Կոնսերվատորիան խոշոր նուաճում ունի, յանձին սիմֆոնիկ օրքեստրի, իր ճշակած, յղկուած տեսածրւով: Մեզ վիճակուեց լսել Սպենդիարեանի գործերը, որոնք կատարուեցին նուրբ վարպետութեամբ: Դա սպասեց է, որ երաժշտական կուլտուրան հիմնաւոր արժան է բռնել: Լսեցինք արեւելեան երաժիշտների խումբը: Առանձնապէս աջաց կատարեցին խումբը եւ Կոնսերվատորիայի երկու երգչուհի ուսանողուհիներ՝ Տէր Գեւորգեանի «Երան»-ը Բուժըը նուաճումներ ունի, բայց մեզ թւում է որ նա դեռ չի գտել իր զարգացման տեսական ու տեխնիկական (գործիքների ներդաշնակութեան տեսակէտից) զլխաւոր հիմնակէտը: Ըստ երեւոյթին՝ այն գտնելու համար հարկաւոր են երաժշտական լուսագոյն ուժերի հաւաքական փորձերը: Պէտք է պարզուի, արեւելեան երաժշտական գործերը նուրբ ներդաշնակութեամբ եւ հարադատ արտայայտութեամբ նուազելու համար անհրաժեշտ է արեւելեան յատուկ օրքեստր, թէ սիմֆոնիկ օրքեստրն իր գործիքային լայն տիրապաշտով ընդունակ է արտայայտելու ամեն արեւելեան երաժշտական զրուածքները: Կամ ի՞նչ է հարկաւոր արեւելեան օրքեստրին իր նեղ շրջանակից հանելու համար: Մասնագէտները (յատկապէս արեւելեան երաժշտութեանը լաւ ծանօթ) գործն է գործնականապէս լուծել այդ հարցը:

Կուլտուրական ծշակման ենթարկուած է Կոնսերվատորիայի երգեցիկ խումբը: Շատ աջաց էր ժողովրդական երգերի կատարումը: Թոյլ են ծիւսն բամբ ձայները, դա, լաւ երեւոյթին, բոլոր հայ խմբերի պակասաւոր կողմն է: Կոնսերվատորիայի խումբը պէտք է ապաւ լինի այդ պակասութիւնից: Նոյն երեկոյեան մեզ վիճակուեց առաջին անգամ տեսնել տաճկահայ ժողովրդական խմբական պարերը

(Սասունցիների, Մշեցիների եւայլն): Տպաւորիչ են իրենց օրիգինալութեամբ, արեւելեան փառ գունեղութեամբ: Ոչ ձի գունհկութիւն: Այս բնագոտաւում եւս կուլտուրականութիւնն ակներեւ է: Լաւ էր պարսիսումբն իր պարով եւ ծոցայիկ ժողովրդական զգեստներով, իսկ պարագլուխը լաւ էր առանձնապէս:

ՈՍԽԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԳՈՐԾԸ

ՈՍԽԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԳՈՐԾԸ

Կոմիտաս Վարդապետի անսխալ գործերու հինգերորդ տետրին առթիւ զոր Փարիզի Կոմիտասեան Խնամատար Յանձնաժողովը հրատարակած էր քանի մը ամիս առաջ, ֆրանսացի յայտնի երաժիշտ Ռընէ Լընօրման «Լը Մօնա Միւզիքալ» ամսագրերի գեկտեմբերի թիւին մէջ հրատարակած է ընդարձակ յօդուած մը խորին համակրութեամբ լի դէպ ի հայ երաժշտութիւնը և դէպ ի Կոմիտասի անձն ու գործը: Եւ յօդուածի մէջ, Կոմիտասի կենսագրութիւնը ուրուագծելէ եւ անոր կատարած գործին կարեւորութիւնը մատնանշելէ յետոյ, կը յիշատակէ անսխալ գործերու հինգ հաւաքածուներու լուսագոյն էջերը, անոնց եղանակներու ինքնատիպ շնորհը եւ հարապատ ու ծարտար դաշնակութիւնը կը դրուատէ: «Մարդ ցաւով կը կը դատուի այս տետրերէն՝ առանց յիշատակած ըլլալու անոնց մէջ զանազան բոլոր երգերը որ արժանի են յիշատակելու, կ'ըսէ Լընօրման իր յօդուածը վերջացնելով, եւ պէտք է ջերմօրէն շնորհատրել Կոմիտասեան Խնամատար Յանձնաժողովը այդ գործերը ճոռացումէ փրկած ըլլալուն համար:»

Երեւանի մէջ Կոմիտաս Վարդապետի ծննդեան 60ամեակը տօնուած է գեղեցիկ հանդէսով մը որ տեղի ունեցած է «Կուլտուրայի ծան» դաշլիւմին մէջ: Բացման խօսքն ըսած է կրթական գործաւարը որ հանդէսին կը նախագահէր: Յետոյ խօսք աւած են զանազան կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներ եւ Կոմիտասի ծոյրիւմ բարեկամներ եւ երաժիշտներ որոնց սմանք աշակերտած են վարպետին: Մէջ ընդ մէջ երգուած են անոր գաշնակած